

9. De danske forbehold

Lissabon-traktaten

- Fastholder de fire danske forbehold, der forbliver intakte.
- Fastholder at kun Danmark selv kan vælge at ophæve et eller flere forbehold.
- Giver Danmark ret til at beslutte at ændre det retlige forbehold til et forbehold med tilvalgsret.

9.1 Generelt

De fire danske forbehold vedrører unionsborgerskabet, euroen, samarbejdet om retlige og indre anliggender, for så vidt det foregår på overstatsligt grundlag, og samarbejde om den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, for så vidt det har indvirkning på forsvarsområdet. Forbeholdene blev formuleret i den såkaldte Edinburgh-afgørelse af 12. december 1992, der indeholder en række vedtagelser og erklæringer fra Det Europæiske Råd foranlediget af, at lovforslaget om tiltrædelse af Maastricht-traktaten var faldet ved folkeafstemning i Danmark den 2. juni 1992.

Ved Amsterdam-traktaten blev der i 1999 gennemført ændringer i samarbejdet om retlige og indre anliggender og i den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Endvidere blev det såkaldte Schengen-samarbejde integreret i det traktatmæssige samarbejde. I en særlig protokol (Protokollen om Danmarks stilling) til Amsterdam-traktaten blev opretholdelsen af det retlige forbehold og forsvarsforbeholdet sikret i forhold til disse ændringer. Lissabon-traktaten opdaterer den danske forbeholdsprotokol med de nødvendige ajourføringer af reglerne om forsvarsforbeholdet og af det retlige forbehold, der sikrer, at disse forbehold forbliver intakte. Lissabon-traktaten ændrer ikke på Edinburgh-afgørelsen, der forbliver i kraft.

Bestemmelsen om forsvarsforbeholdet i den nuværende artikel 6 i protokollen omnummeres til artikel 5. Herudover foretages nogle få tekniske tilpasninger, således, at bestemmelsen henviser til de korrekte traktatbestemmelser, som ændret ved Lissabon-traktaten. Herudover er det ved en ændring af bestemmelsens sidste sætning klargjort, at forsvarsforbeholdet også gælder i relation til den principielle forpligtelse, der med Lissabon-traktaten indføres i TEU art.

28A, stk. 3 (art. 42, stk. 3), til at stille militær kapacitet til rådighed for gennemførelsen af den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. Endelig præciseres afstemningsreglerne som følge af, at Danmark ikke deltager hverken ved enstemmige afgørelser eller ved flertalsafgørelser.

For euroforbeholdet gælder, at den særlige protokol om Danmarks adgang til selvstændig stillingtagen til deltagelse i euroen, som i sin tid blev tilknyttet til Maastricht-traktaten, fortsat er opretholdt i en teknisk opdateret form. Den særlige protokol om visse opgaver for Danmarks Nationalbank er ligeledes opretholdt som protokol til Lissabon-traktaten. Den angår Færøernes og Grønlands mulighed for at bevare den danske krone som valuta, hvis Danmark overgår til euroen.

Lissabon-traktaten medfører ikke behov for særlige tilpasninger, for så vidt angår unionsborgerskabsforbeholdet. Unionsborgerskabsforbeholdet fastslår, at unionsborgerskab er et supplement til det nationale statsborgerskab, og at det ikke træder i stedet for dette. Dette princip blev allerede med Amsterdam-traktaten indskrevet i den daværende EF-traktat, og Lissabon-traktaten ændrer ikke herpå. Lissabon-traktaten indfører en ny reference til unionsborgerskabet i Unionsstraktatens artikel 8 (art. 9) i forbindelse med omtalen af lighedsprincippet. Referencen i denne bestemmelse gentager princippet om, at unionsborgerskabet er et supplement til det nationale statsborgerskab og ikke træder i stedet for dette.

9.2 Særligt om det retlige forbehold

Det retlige forbehold vil efter Lissabon-traktatens ikrafttræden få et væsentligt større omfang, end det har i dag. Det retlige forbehold i Edinburgh-afgørelsen fra 1992 indebar, at Danmark deltog fuldt ud i samarbejdet om retlige og indre anliggender, så længe samarbejdet var baseret på det mellemfolkelige grundlag i EU-traktaten (søjle 3). Forbeholdet ville derfor først få virkning, hvis dele af samarbejdet om retlige og indre anliggender blev flyttet til det overstatslige samarbejde i søjle 1. Dette skete for samarbejdet om asyl, indvandring, grænsekontrol og civilretten ved Amsterdam-traktaten. Med Lissabon-traktaten bliver det resterende mellemstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender, der vedrører politi- og strafferetten, ligeledes overflyttet til den overstatslige regulering i afsnit IV (afsnit V) i traktaten om Den Europæiske Uni-